

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

GIANG TRỌNG THỦY

**CUỘC VẬN ĐỘNG
GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ PHỈ Ở LAI CHÂU
(1952 – 1959)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Thái Nguyên - 2013

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

GIANG TRỌNG THỦY

**CUỘC VẬN ĐỘNG
GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ PHỈ Ở LAI CHÂU
(1952 – 1959)**

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Nguyễn Ngọc Cơ

Thái Nguyên - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi. Các nội dung nêu trong luận văn là kết quả làm việc của tôi và chưa được công bố trong bất cứ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, ngày. tháng 8 năm 2013

Tác giả luận văn

Giang Trọng Thủy

**Xác nhận
của trưởng khoa chuyên môn**

LỜI CẢM ƠN

Bằng sự kính trọng và lòng biết ơn sâu sắc, em xin chân thành cảm ơn GS.TS Nguyễn Ngọc Cơ, người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ em trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo khoa Lịch sử, Phòng quản lý Sau đại học, cán bộ phòng quản lý khoa học trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu tại trường.

Tôi xin trân thành cảm ơn Kho lưu trữ Tỉnh uỷ, Chi cục lưu trữ tỉnh Lai Châu, Trung tâm lưu trữ văn phòng tỉnh uỷ Sơn La, Chi cục lưu trữ Điện Biên, Ban nghiên cứu khoa học Lịch sử Bộ chỉ huy quân sự tỉnh, Ban nghiên cứu khoa học Lịch sử Sở Công an Lai Châu đã cung cấp tài liệu giúp tôi hoàn thành luận văn này. Tôi cũng xin được bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc tới Ban giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo, bạn bè cùng gia đình và những người thân đã động viên, quan tâm chia sẻ và tạo mọi điều kiện giúp tôi hoàn thành tốt khoá học này.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2013

Tác giả luận văn

Giang Trọng Thủy

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các bảng	iv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	2
3. Đối tượng, mục đích, phạm vi nghiên cứu	4
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	5
5. Đóng góp của đề tài	6
6. Bố cục luận văn	7
Chương 1. VỊ TRÍ ĐỊA LÝ, LỊCH SỬ VÀ TÌNH HÌNH KT- VH- XH LAI CHÂU. ÂM MƯU CHỐNG PHÁ CỦA ĐẾ QUỐC – PHẢN ĐỘNG (1952 – 1959).....	8
1.1. Vị trí địa lý- lịch sử, tình hình kinh tế - văn hóa – xã hội	8
1.1.1. Vị trí địa lý- lịch sử.....	8
1.1.2. Điều kiện tự nhiên	10
1.1.3. Tình hình chính trị- kinh tế và xã hội.....	12
1.2. Âm mưu của Đế quốc, phản động trong vấn đề phi ở Lai Châu.....	16
1.2.1. Sự hình thành lực lượng thổ phi ở Lai Châu	16
1.2.2. Âm mưu của Đế quốc- phản động trong vấn đề phi ở Lai Châu	17
* Tiểu kết chương 1	23
Chương 2. ĐƯỜNG LỐI VÀ HOẠT ĐỘNG CHỐNG PHI CỦA QUÂN DÂN TỈNH LAI CHÂU TRONG VẬN ĐỘNG GIẢI QUYẾT PHI (1952- 1959).....	24
2.1. Đường lối chỉ đạo giải quyết vấn đề phi	24

2.2. Hoạt động của quân dân Lai Châu chống lại âm mưu- hành động phá hoại của bọn thổ phỉ trên địa bàn tỉnh từ năm 1952 đến năm 1959	28
2.2.1. Giai đoạn 1952 – 1954.....	28
2.2.2. Giai đoạn 1954 – 1959.....	44
*Tiểu kết chương 2:	58
Chương 3. NGUYÊN NHÂN THẮNG LỢI – Ý NGHĨA LỊCH SỬ -	
BÀI HỌC KINH NGHIỆM CỦA CUỘC VẬN ĐỘNG GIẢI QUYẾT	
VẤN ĐỀ PHỈ TRÊN ĐỊA BÀN LAI CHÂU (1952 – 1959).....	60
3.1. Nguyên nhân thắng lợi.....	60
3.2. Ý nghĩa lịch sử.....	61
3.3. Bài học kinh nghiệm.....	62
KẾT LUẬN	84
TÀI LIỆU THAM KHẢO	88
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	GS, PGS	Giáo sư, Phó Giáo sư
2	KT - XH	Kinh tế - xã hội
3	Nxb	Nhà xuất bản
4	tt	Thị trấn
5	TS	Tiến sĩ

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lai Châu là tỉnh miền núi, biên giới có nhiều dân tộc anh em cùng sinh sống, và cũng là tỉnh nghèo, khó khăn nhất cả nước. Trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ đây là địa bàn đặc biệt quan trọng, một “chiếc bàn soay chiến lược ở Đông Dương”, vì đặc điểm tự nhiên, dân tộc và văn hóa, trong quá trình thực hiện mưu đồ xâm lược nô dịch, địch đã từng bước lợi dụng, dùng chính sách chia để trị, khơi sâu hận thù dân tộc với ý đồ biến Lai Châu thành điểm đứng chân, chống lại cuộc kháng chiến của nhân dân ta.

Đêm ngày 19. 12. 1946, bởi những hành động bội ước của Pháp, kháng chiến bùng nổ. Trong suốt thời gian của cuộc kháng chiến trường kì gian khổ, ngoài những hoạt động quân sự bằng lực lượng quân đội viễn chinh, thực dân Pháp còn đẩy mạnh việc gây phi, phá hoại hậu phương của ta, dụ dỗ, lôi kéo và khống chế đồng bào để phục vụ cho mưu đồ thâm độc của chúng nhằm “lấy chiến tranh nuôi chiến tranh”, “dùng người Việt đánh người Việt” để đưa nước ta trở lại thân phận thuộc địa của chúng. Tất cả mưu đồ của thực dân Pháp và bọn can thiệp Mỹ đều đã thất bại trước sức mạnh đoàn kết của dân tộc Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng. Thắng lợi trong công tác giải quyết vấn đề phi cũng là một nhân tố cơ bản dẫn tới thắng lợi chung của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, buộc chúng phải thất bại trong cuộc đối đầu lịch sử trên chiến trường Điện Biên Phủ, chấp nhận ký kết Hiệp định Giơ-ne-vơ (21. 7. 1954) trao trả lại độc lập cho dân tộc Việt Nam.

Cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp kết thúc thắng lợi (1954), nhân dân ta dưới sự lãnh đạo của Đảng bước vào thời kỳ mới: thời kỳ xây dựng Chủ nghĩa Xã hội ở miền Bắc và tiến hành kháng chiến chống Mĩ giải phóng miền Nam thống nhất đất nước. Cùng với quá trình đó, bọn Đế quốc hiếu chiến và lực lượng phản động thực hiện mưu đồ mới với tham vọng dập tắt ngọn lửa kháng chiến của nhân dân ta, phá hoại công cuộc xây dựng Chủ nghĩa Xã hội, lật đổ chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa biến nước ta trở lại

thân phận thuộc địa của chúng. Ở Lai Châu, các thế lực phản động, nhất là bọn “phỉ, tào” có thâm thù với cách mạng vẫn ngấm ngấm hoạt động, Pháp sử dụng và hủu thuẫn bọn này chống phá lại ta với mong muốn một ngày nào đó quay trở lại thuộc địa giàu có nhất của chúng. Đế quốc Mĩ sau khi hất cẳng Pháp nhảy vào cuộc chiến tranh Đông Dương cũng mong muốn sử dụng lực lượng phản động bản địa này để chống phá cách mạng Việt Nam, ngăn chặn công cuộc khôi phục, hàn gắn vết thương chiến tranh và xây dựng Chủ nghĩa Xã hội ở miền Bắc, đánh phá hậu phương cuộc kháng chiến của ta. Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh, quân dân Lai Châu đã từng bước tiêu diệt, cải tạo lực lượng phỉ, làm thất bại âm mưu “phỉ hóa toàn dân” của bọn Đế quốc, đảm bảo an ninh trật tự, tạo điều kiện thuận lợi cho công cuộc xây dựng Chủ nghĩa Xã hội.

Hiện nay, các thế lực phản động, lưu vong nước ngoài dưới chiêu bài “nhân quyền”, “tự do tôn giáo, tín ngưỡng” và lợi dụng sự thiếu hiểu biết của đồng bào để kích động, chống phá chính quyền từ bên trong. Những bài học trong công tác chống lập phỉ - giải quyết vấn đề phỉ có giá trị lớn trong công tác chống âm mưu “diễn biến hòa bình”.

Nghiên cứu có hệ thống với mong muốn làm nổi bật nên tinh thần yêu nước, những đóng góp của quân dân Lai Châu trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc, với tinh thần “ôn cố, tri tân” từ những kết quả đạt được trong công tác tiêu phỉ rút ra những bài học kinh nghiệm vận dụng vào việc giữ gìn an ninh trật tự, trị an trước những âm mưu mới của các thế lực phản động trong thời điểm hiện tại. Chính những vấn đề nêu trên, tác giả mạnh dạn lựa chọn và nghiên cứu đề tài: “Cuộc vận động giải quyết vấn đề phỉ ở Lai Châu (1952 – 1959)”.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Chống phỉ là hoạt động của một chính quyền nhà nước chống lại các thế lực phản động có mục tiêu về kinh tế và chính trị rõ ràng, phỉ có những hoạt động chống phá về kinh tế như cướp bóc, phá hoại cơ sở vật chất, trang thiết bị khí tài của ta, về chính trị chúng gây tâm lý hoang mang dao động trong dân chúng, từ đó xuyên tạc chính sách của nhà nước tiến tới mục tiêu lật đổ chính quyền.

Dưới thời phong kiến vấn đề “phi” và chống phi có thể đã được đặt ra như những cuộc nổi dậy của các tộc người thiểu số chống lại chính quyền trung ương, nguyên nhân có thể do chính sách dân tộc chưa phù hợp, hoặc có bàn tay thao túng, xúi giục của ngoại bang.

Thắng lợi cuộc cách mạng tháng Tám – 1945 với sự ra đời nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, vấn đề “phi” và chống phi càng đặt ra một cách cấp bách hơn, bởi thủ đoạn của Đế Quốc, phong kiến chính là lợi dụng dân trí ta còn thấp, nhất là bộ phận những tộc người thiểu số để thực hiện âm mưu thâm độc nhằm tiêu diệt chính quyền non trẻ với các thủ đoạn “chia để trị”, “dùng người Việt đánh người Việt”... sử dụng lực lượng giai cấp trên đặc biệt là bọn địa chủ, phìa, tạo những kẻ có thù oán với cách mạng để kích động quần chúng chống chính quyền, bọn này dần dần trở thành “trùm phi”.

Như vậy, vấn đề “phi” và chống phi đã được đề cập trong những bộ thông sử thời phong kiến, những bộ giáo trình lịch sử Việt Nam hiện đại ít nhiều cũng đã nhắc tới vấn đề này như các cuốn: *Đại Cương Lịch sử Việt Nam (tập III)* do Lê Mậu Hãn chủ biên, *Tiến trình Lịch sử Việt Nam* của tác giả Nguyễn Quang Ngọc, *Lịch sử Việt Nam từ năm 1945 đến 2000* của tác giả Nguyễn Xuân Minh Đặc biệt công tác giải quyết phi được nói đến nhiều trong các bộ sử mang tính chất địa phương như: Niên biểu hoạt động lực lượng công an Lai Châu, Lao Cai, Hà Giang, Nghệ An ... Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lai Châu; Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lao Cai; Lịch sử Đảng bộ tỉnh Hà Giang. Đặc biệt còn được đề cập trong các chuyên đề của Bộ chỉ huy quân sự các tỉnh như: *Công tác tiểu phi, chống gián điệp biệt kích trên địa bàn tỉnh Sơn La (1946- 1975)*; *Tổng kết công tác tiểu phi trên địa bàn tỉnh Lào Cai (1950- 1970)*; *Tổng kết công tác tiểu phi trên địa bàn tỉnh Hà Giang (1947- 1962)*;.... Tuy nhiên chưa có một công trình nghiên cứu nào đi sâu vào giải quyết có hệ thống từ nguồn gốc phát sinh, phát triển, hoạt động và phương cách chống phá chủ yếu của phi, hoạt động tiểu phi đến